

Для цитування: «Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти: збірник наукових праць / за заг. ред. проф. Зданевич Л.В. Хмельницький: ХГПА, 2025. С. 500-503.

Матвієнко Світлана Іванівна

кандидат педагогічних наук, доцент,

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЗАНЯТЬ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ МАЛЮВАННЯМ

Актуальною проблемою сучасної освіти є пошук шляхів оновлення практики закладів дошкільної освіти у різних напрямках роботи з дітьми раннього та дошкільного віку. Зазначимо, що в останні роки активізувалися наукові розробки стосовно педагогіки раннього дитинства. Це стосується й оновлення методичних засад різних напрямів роботи з дітьми раннього віку, у тому числі – в такому виді образотворчої діяльності, як малювання. Вагому роль у процесі організації образотворчої діяльності дітей раннього віку відіграє доцільний *психолого-педагогічний супровід*. Активні наукові розробки щодо організації психолого-педагогічного супроводу дітей раннього віку здійснені О. Венгловською, Н. Гавриш, В. Дем'яненко, О. Кононко, К. Крутій, Я. Курінним, С. Курінною, С. Матвієнко, О. Половіною, І. Кондратець, В. Рагозіною, О. Шадюк та ін. дослідниками.

На думку К. Крутій, *супровід* дорослим дитини на її життєвому шляху – це рух разом із нею, поряд із нею, іноді – трохи попереду, якщо треба пояснити можливі шляхи. Супроводжуючи дитину, дорослий уважно придивляється і прислухається до свого юного супутника, його бажань, потреб, фіксує досягнення і труднощі, що виникають допомагає порадами і власним прикладом орієнтуватися на Шляху, розуміти і приймати себе. Однак не намагається контролювати, нав'язувати свої шляхи й орієнтири. І лише коли дитина загубиться або попросить допомоги, допомагає їй знов повернутися на свій Шлях [2, с. 186].

Психолого-педагогічний супровід дітей раннього віку характеризується

низкою концептуальних позицій, які у взаємодії з малюками мають урахувати дорослі: формування інтересу до пізнання Світу; заохочення активності та почуття допитливості кожної дитини, її відкритості до спілкування й спільної діяльності; спонукання до прояву ініціативи, готовності до експериментування; самовираження й творчого випробування себе [3, с. 110].

Погоджуємося з думкою, висловленою О. Половіною стосовно того, що педагогічний супровід образотворчої діяльності дітей має бути побудованим не на інтелектуальному розвитку, а на розвитку й організації почуттєвої сфери дитини [4, с. 46]. Зазначимо, що усі види образотворчої діяльності (малювання, ліплення, аплікація та конструювання) є чудовим «полем» успішного розвитку дитини за уникнення стереотипності та шаблонності з боку дорослого у психолого-педагогічному супроводі такої роботи.

Привертають увагу наукові розробки О. Половіної та І. Кондратець щодо запровадження засад *артосвіти* стосовно дітей раннього віку. Вчені пропонують низку аспектів психолого-педагогічного супроводу артосвіти дітей раннього віку: 1) орієнтація на естетичне сприйняття довкілля й відчуття краси в оточенні; 2) мотивація дітей до дослідницько-мистецької діяльності; 3) надання свободи вибору й самостійності в набутті досвіду дій із різними матеріалами; 4) розвиток вольової сфери дітей й бажання отримати результат; 5) закладання основ емоційної, чуттєвої та емпатійної культури дітей раннього віку; 6) підтримка ініціативи та особистісного потенціалу кожної дитини; 7) відчуття природних ритмів, потреб і прагнень дитини раннього віку [5, с. 77].

Безперечно, окреслені аспекти обумовлені специфікою: віку дітей, видів мистецько-творчої діяльності, які реалізуються стосовно раннього віку та іншими чинниками. Щодо специфіки такого виду образотворчої діяльності, як малювання, можна зазначити, що воно дає великі можливості дитині в її особистісному, сенсорному та творчому розвитку.

Малювання є одним із видів образотворчої діяльності, який дозволяє дитині виразити її власне ставлення до навколишнього світу. У процесі роботи над малюнком в дитини удосконалюються не тільки перші несміливі

технічні уміння роботи з фарбами, плямами, лініями тощо. У даному процесі для дитини вибіркоче та випадкове сприймання навколишнього трансформуються в цілеспрямоване естетичне пізнання.

Для дітей 2-го та 3-го років життя в їхніх заняттях малювання дорослим реалізується низка завдань, зокрема: розвиток інтересу до дій з різними художніми матеріалами, формування умінь бачити асоціативний образ у плямах, мазках і лініях, створювати образ за уявленням, передавати форму. Малюнки діти можуть створювати на різних видах паперу, різними матеріалами й предметами, а також пальцями, долонями тощо.

У супроводі занять дітей раннього віку малюванням важливо спрямувати діяльність дітей від її подібності характеру рухливої гри до «малювання», в якому можливо передати образ, навколишній світ тощо. Діти цього віку потребують спілкування з дорослим, його уваги до того, що виходить у процесі малювання. Також дітям надзвичайно важливо почути схвалення за старанність, елементи творчості, виявлений дитиною інтерес до діяльності тощо.

Психолого-педагогічний супровід занять дітей малюванням потребує від педагога розуміння того, як слід організувати індивідуальні заняття дітей цією діяльністю і який розвивальний та творчий потенціал мають подальші підгрупові заняття. Для вихователя важливо правильно організовувати дитяче експериментування з матеріалами (вода, фарби, кетчуп, сік овочів тощо) та предметами (пір'їнка або листок, змочені у фарбі, половинка овочу тощо), навчити прийомів роботи з гушевою фарбою, пензликом тощо.

Не можна не погодитися з думкою С. Курінної, Я. Курінного про те, що дитина раннього віку потребує більше уваги, тепла і любові від вихователя, ніж старші діти. Любов до дитини раннього віку це системоутворювальний початок до спільної, партнерської взаємодії. На думку науковців «сердечна увага» як «око душі», яке не дозволяє схибити. Любов до дитини породжує віру в неї, оптимізм, чутливість, багатство переживань, в тому числі й педагогічно спрямованих [1].

У заняттях дітей малюванням, як й іншими видами художньо-продуктивної діяльності, вихователь здійснює розвиток вольової сфери

дошкільників, підтримує бажання отримати результат. У процесі педагогічного супроводу формуються такі особистісні якості, як посидючість, акуратність, старанність, уміння доводити розпочату справу до кінця.

Узагальнюючи можна зазначити, що психолого-педагогічний супровід розвитку дітей раннього віку є дуже важливим напрямом діяльності сучасної дошкільної освіти. Він потребує подальших наукових розробок, що дозволить осучаснити методичні основи роботи з дітьми раннього віку.

Список використаних джерел

1. Курінна С., Курінний Я. Деякі теоретичні аспекти підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до ефективної соціалізації дітей раннього віку. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2021. №.1 (100). С. 167.
2. Крутій К. Концептуальні засади психолого-педагогічного супроводу: принципи і техніки. Актуальні проблеми психолого-педагогічного та соціального супроводу дитини на ранніх етапах соціалізації. С. 185-190.
3. Матвієнко С. Забезпечення готовності майбутніх вихователів до роботи з дітьми раннього віку у ЗДО. Теоретико-методологічні засади підготовки фахівців дошкільної освіти України з інтеграцією в європейський освітній простір: монографія / Наукова редакція: Зоя Шарлович, Олена Кононко. Ломжа – Ніжин. Видавництво: MANS w Łomży. 2024. С. 102-131.
https://mans.edu.pl/fcp/iOEUFzs9BjEkLTg1Y1BSe0N_YAVTHwIIOglaTAIABCRvRQMEOjBBaHICPXNtSBk6PjlyBV4RBDYnD1cYTk8cOjYCEg/2/public/wydawnictwa/monografia_lomza-nizyn_2024_compressed.pdf#page=102
4. Половіна О. Педагогічний супровід образотворчої діяльності дітей: розширюємо можливості, збагачуємо досвід. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2016. Вип. 9. С. 45-50.
5. Половіна О.А, Кондратець І.В. Артосвіта дітей раннього віку: аспекти психолого-педагогічного супроводу. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Серія: Психологія. Педагогіка*. Вип. 38 (2). С. 77-82.